

“ଦୂରାଳିରେ;” ହେଉଥିଲା କୁଣ୍ଡଳାରେ “ଆମୁଖରେ,”
“କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

ରୂପକାଳିତାରେ ଏହାରେ ଏହାରେ ଏହାରେ

ଏହାକୁ ଆମଙ୍କୁ ପ୍ରେସ୍‌ରୁ (ପାଞ୍ଚଟାଙ୍କିଲାଖ) ଦରଖାତାରୁ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ପାଇଁ ଆମଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଛି । ଏହାକୁ ଆମଙ୍କୁ ପ୍ରେସ୍‌ରୁ କରିବାକୁ ପାଇଁ ଆମଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଛି ।

“ດីលិខិត្តនៃការបង្កើតរឹងការជាមួយគ្នា” ឬ “ការបង្កើតរឹងការជាមួយគ្នា”

॥
ପ୍ରଦେଶରେ ଯାଏନ୍ତି କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

Jamalpats Trust

Editor: Luchie Maranan
Script: Aung Kyaw Soe

Illustrations and layout design: Salmi Suonni
: Joah Carlberg
: Robeliza Hall

Disclaimer: The contents of this comic book are the sole responsibility of Asia Indigenous Peoples Pact (AIPP) and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of any donor mentioned above

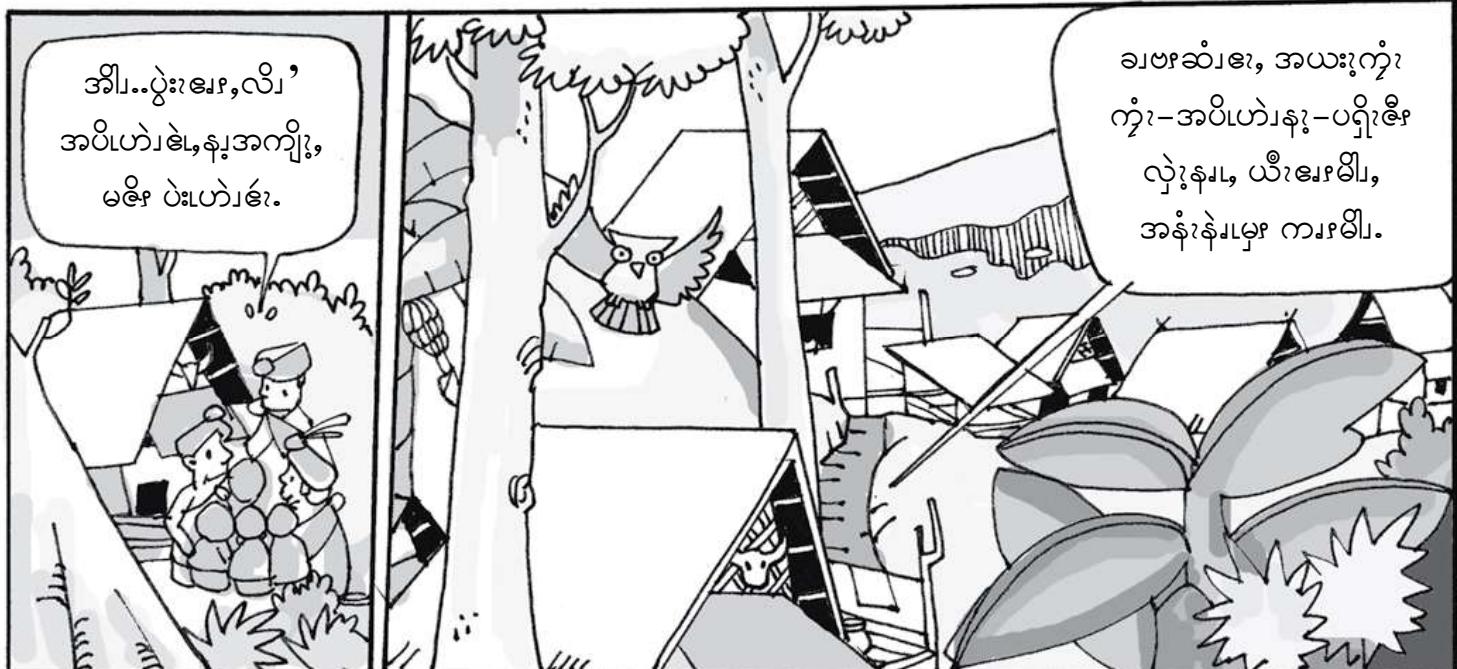
“ဝိုက္ခ”

နှုတအီနိနဲ့၊ လူ့စံလူတဲ့လဲ့လွှာ့၊
မြောဟိုလုံးနဲ့၊ ထံ့တို့ လူ့လုံးယော့၊
ဂိုလူမူယားညျံဖွဲ့ဆာယားစံ့၊
အို့အူ့ဟိုခိုမိုချို့မှု့လုံးခဲ့
နှုတို့ထို့မူ့သားယော့။

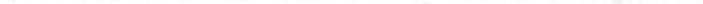
နှုတို့ကာ..အမူပံ့၊ အပိုဟဲ့ ချို့စု့အီးနံ့၊ မူဖူ့ဘဲ့ဗဲ့
ဇော်ခို့နဲ့၊ တုံ့အို့ လားဗဲ့ ဖော် အို့နံ့အို့ဟဲ့မော့။
ဆမ်းဟဲ့ခို့ အဘဲ့ဗဲ့ မျို့အော်နံ့အို့ဟဲ့မော့။

တို့ဖော်ပို့နဲ့၊ မျှောစီး၊ အမူနဲ့
ယိုဇ္ဈား၊ ကချို့မေး。

နမိုးမျှောလွှဲနဲ့တောက်၊ အမူနဲ့နဲ့တောင်း
အဟွေးမေးမျှောလံ”တို့ယို့ကူး”နဲ့အောင်
ကျိုးထိုး ချော် နဲ့တော်တို့ကော်။

နိုစိုး၊ ”အိန္ဒို့ဒေါး”နဲ့တော်ဟိုဂုဏ်မြို့မေး。
တို့ဖော်ပို့အရှင်၊ မျှောလွှဲ့ဂုတ် မူးနဲ့ နဲ့နဲ့
မူး(ခိုအဲးေး)၊ အဆူ့ဘဝေး။

အဟံံ(အလူး)မြို့နဲ့နဲ့၊ ချို့စီးကူး
အဲးေးပဲ့ အဆူ့မြို့မျှော်မေး။

အနိုစိုး၊ တွဲ့ကု့လွှဲ့မြိုး၊ ယိုနဲ့မဲ့၊
မိုးရိုတဲ့မှု့မြဲ့မေ့မှု့တွဲ့လွှဲ့လွှဲ့က၊
အပိုပဲ့နဲ့မဲ့(ခို)နဲ့နဲ့မူး
ဘဝေး။

နူမူမူခံချို့ဟဲက၊ အူဇာ၊ ပီးကဗျာ၊
အဘိုလုံးစားနဲ့အော်အော်မေးမြှု နိုဂုတ္တ၊
အနံနဲ့မေဆိုမဲ့မြော်မြော်ဖြို့။

ကူးအပေးက၊ မဆုံးအေး၊ ပို့ဒုံးတိုး
ဒုံးကျေအမေးအတို့မျှ။
နမိုတိုးအူးအိုးလုံးအဘူးမျှ။
မျှေးဒုံးကျေ၊ ကုံးဒုံးကျေခါး၊
ဝုံးနဲ့မြို့အဆုံးအိုးကျေ။

ကူးဆမုံးပုံးလုံးမဲ့နှေ့ပိုး
လုံးလူးမျှ၊
ကူးနှုပို့ဟဲ့ခီးလျေဆမိုး၊
လျေဆမိုး၊ ဟဲ့သာအေး၊
နဟဲ့နဲ့လျေမဆီပံ့နဲ့၊
မိုးချို့နဲ့လျေမာစိုး၊ အိုးဟုး
ထဲ့ပေးခီးမစားဟဲ့မျှ။

ကူးမှုခီး တို့ဒုံးကျေစုံ
နဲ့အတွေးချုံး၊ အိုးဆုံး
ကမစားသားမျှ။

ကုန္တံတိစံချေ၊ အစီလိုချို့လွှဲလိုနဲ့မဲ့၊
အပိုဟဲ့လမ်းတော်လွှဲ၊ ထံ့တိုလွှဲ၊ မလေး
မူးမြေးတော်၊ အွေးစံနဲ့၊ အပိုဟဲ့ ငါမိုဂုဏ်
မဟိုအွေးမေးနဲ့နဲ့၊ အပိုဟဲ့မျှေးလွှဲ၊
ကုလွှဲ၊ မဖွေးစံး ဆံး မြေးတော်နဲ့နဲ့၊

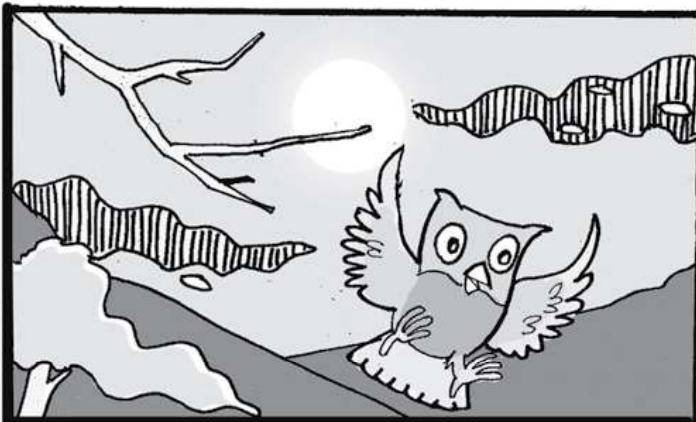
အသို့ချေရှုလွှဲတို့လိုအား
လိုမေးစံ မခွုံမေးမြေးမြေးပါ။

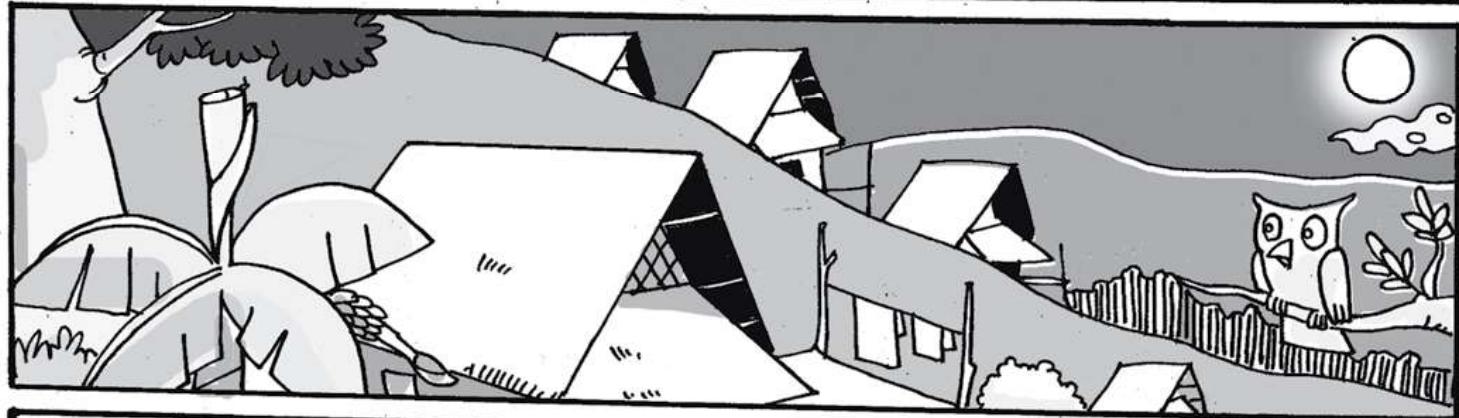
မမိုချေနဲ့နဲ့၊ အမျာန့်စံလွှဲ၊
အသို့မြို့ဝံးနဲ့မဲ့၊ အွေးအိုး
မဆွဲမူးအိုးတံ့မြေးမဲ့၊

ဒါ့...အပိုဟဲ့ တော်လမ်းလွှဲ၊ ထံ့တိုလွှဲနဲ့မဲ့၊
မျှေး၊ အဟို့ လွှဲပံ့တို့အမိုတို့စွဲမေး၊ အယူ
ကုံမေး နိုဂုတ်၊ နို့များ မမှုးညှုနှိုး၊ ..အပိုဟဲ့မဲ့၊
အွေးအိုး၊ ပိုစိုနိုကော်တွေး၊ ဟို့အေး ခေါ်းလေး
အပိုဟဲ့မဲ့၊ ခွံလို့လွှဲ၊ ခု့ဘို့ကျွေး ထူးဇူး၊
နှုံဂို့လွှဲဖူးတွေးခိုး၊ အယူကုံမေး။

နဲ့ကျော်လျှော့၊ အပိုဟဲ့တဲ့ ပိုပူးလုံးနဲ့မဲ့၊ နံခိုးဘဲ့
(နဲ့မူ့)ဟဲ့ဇဲ့၊ အထံဘို့၊ အချိုတယ့်၊ မဲ့ခုံးဘို့ယူ့၊
မဆုံးခဲ့(မကေကွဲ့)အိုးဟဲ့မေး။ နဲ့မေး၊ တူ့မေး(တွေ့)
နီ့မူ့စီးလုံး၊ အဆိုးဆဲ့မူ့နဲ့မေးသို့ခိုးနဲ့ဆော်..”

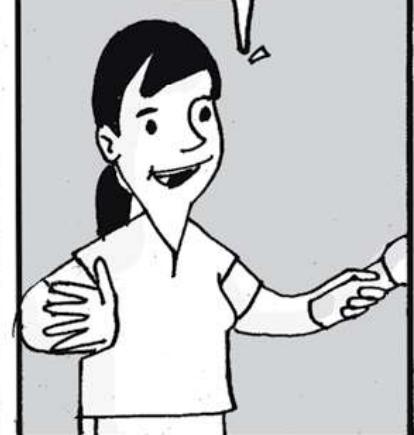
ဒါး..” ဦးမူ့၊ မေး နို့နတော်နဲ့ဟို (ဖို့)
ဆမဲ့ပုံးလုံးယော့၊ ဦးမူ့အကျိုးဖို့ဖျော်မျှော်မေး။
အွဲ့စံ့နဲ့နဲ့ဇဲ့၊ ခိုးယူ့ဘဲ့၊ ပခူးယိုးနဲ့မဲ့၊
ပခူးမပေးမေး၊ မဆေးမူ့နဲ့မေးနဲ့ဂို့တွဲ့၊
ရို့နဲ့ကောဖျော်အီးကဲ့။

အပိုဟဲ့နဲ့မဲ့၊ ပေးဗုံး၊ အမျှော်လုံး
မျှော်ဇဲ့၊ အသို့ခဲ့ဖုံးမူ့နဲ့ပနဲ့
မလူ့ဆို့ဗဲ့၊ မစေးမို့ဟဲ့မဲ့နဲ့ဂို့ဟဲ့၊
ဖို့ဖျော်နဲ့ကောဒီ့ဗုံးမျှော်ဘု့..ဟူတဲ့
တောင်းဇဲ့၊ နဲ့တို့စီး အလုံအလုံ
အဖျော်ကျော်၊ နီ့ခိုးလို့ပို့များ၊

တူ့မေးအခုံးမူ့ခံလေး၊
နို့ကျိုးအျို့ညျော်း၊ ဟူတောင်းဇဲ့မေး၊
အမူ့ခိုးစဲ့ အေးမျှော်လဲ့ဗုံးပုံ
အဲ့ပနဲ့မောဆီးဟဲ့ခံခံမဲ့။

ဒါ့ခံးမျှော်၊ အပိုကျော်၊
ကူ့ခိုး၊ ချို့မျုံးလုံးစူးဟာ့နဲ့မဲ့
ကဝ်ပို့စဲ့၊ နဲ့နဲ့နဲ့ခိုး၊
အပိုဟဲ့မဲ့ မမို့နဲ့မဲ့
လေးဇဲ့နဲ့။

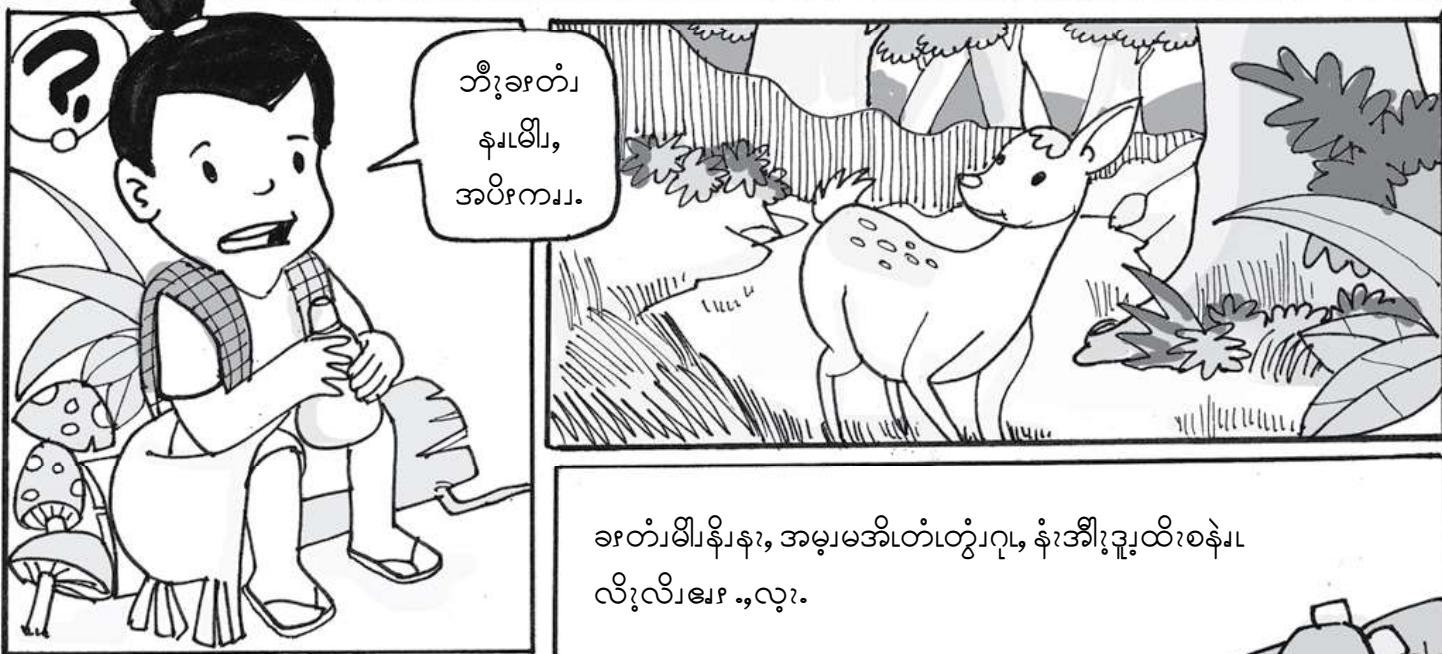
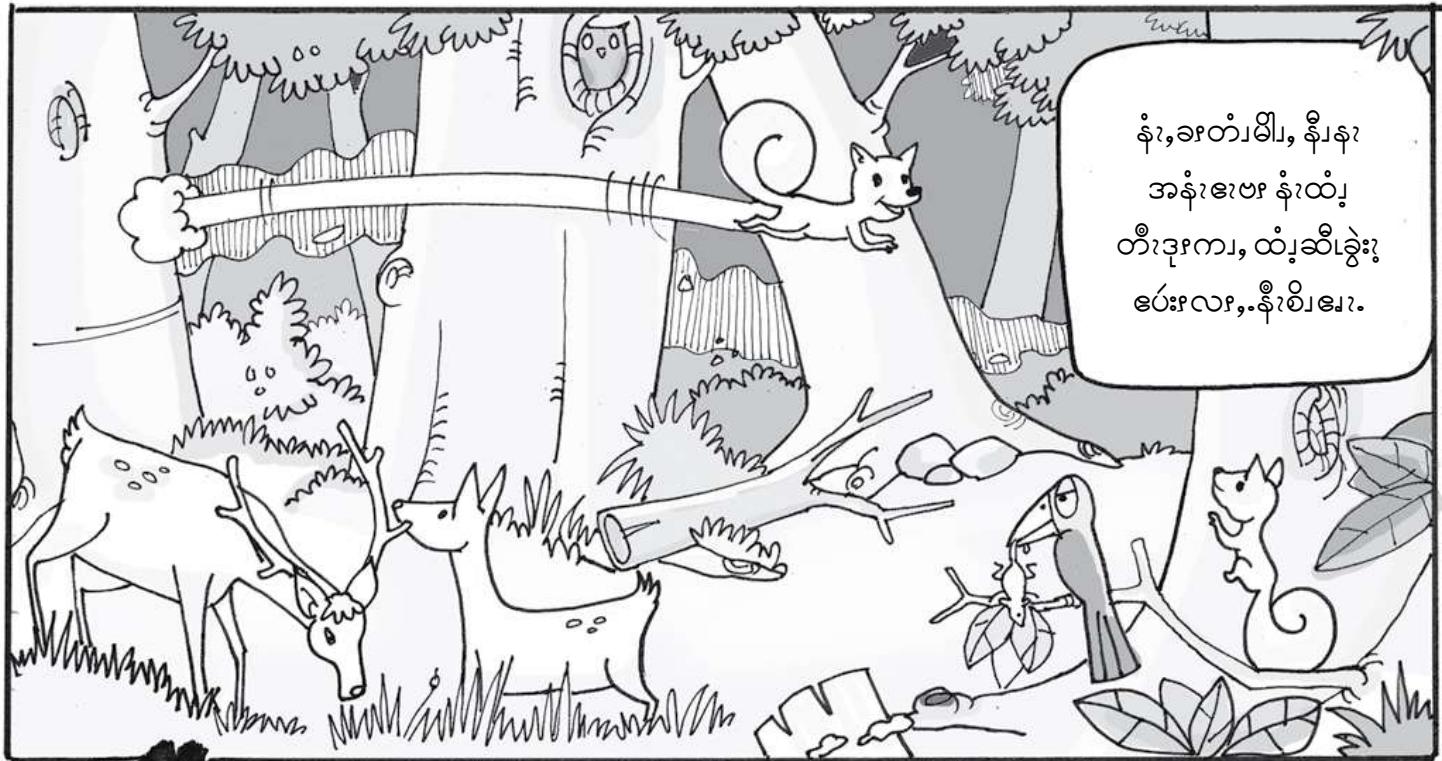

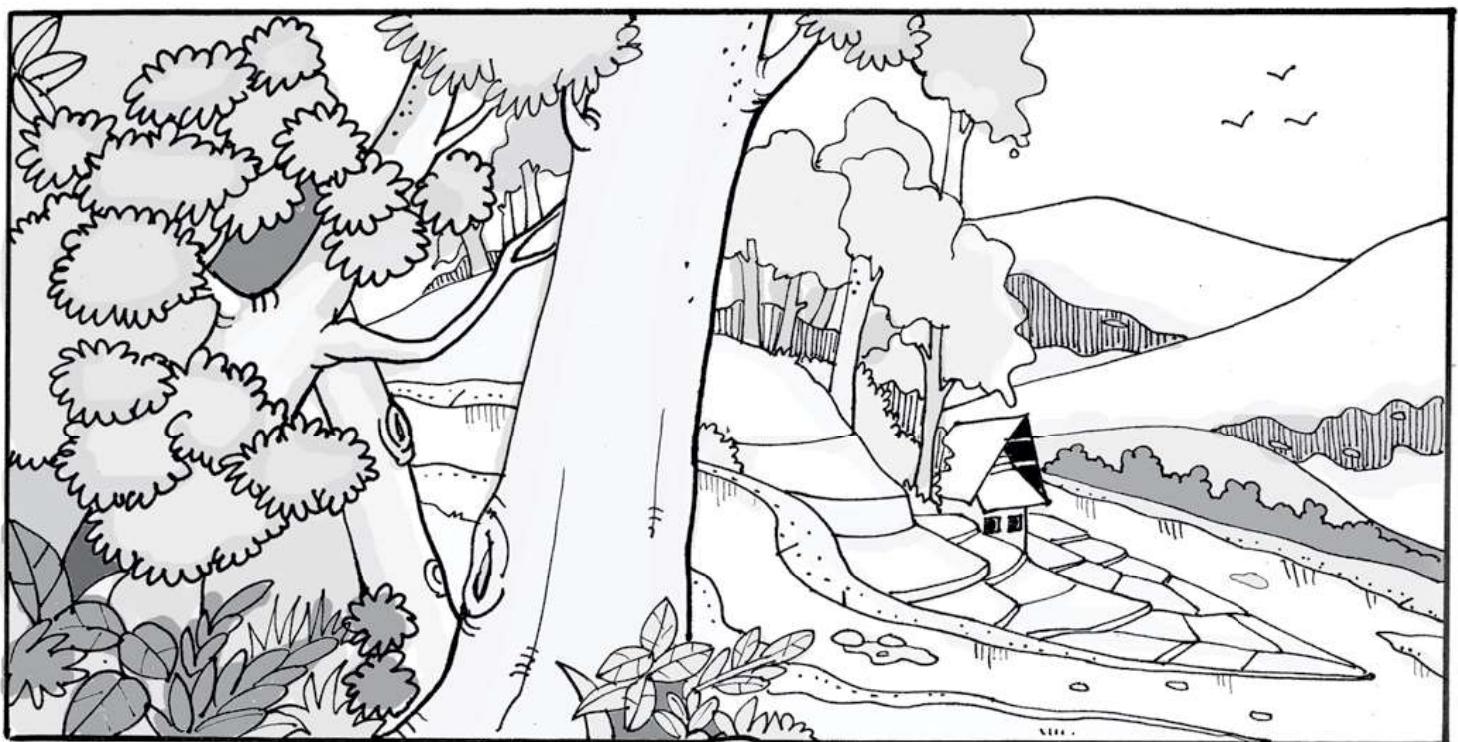
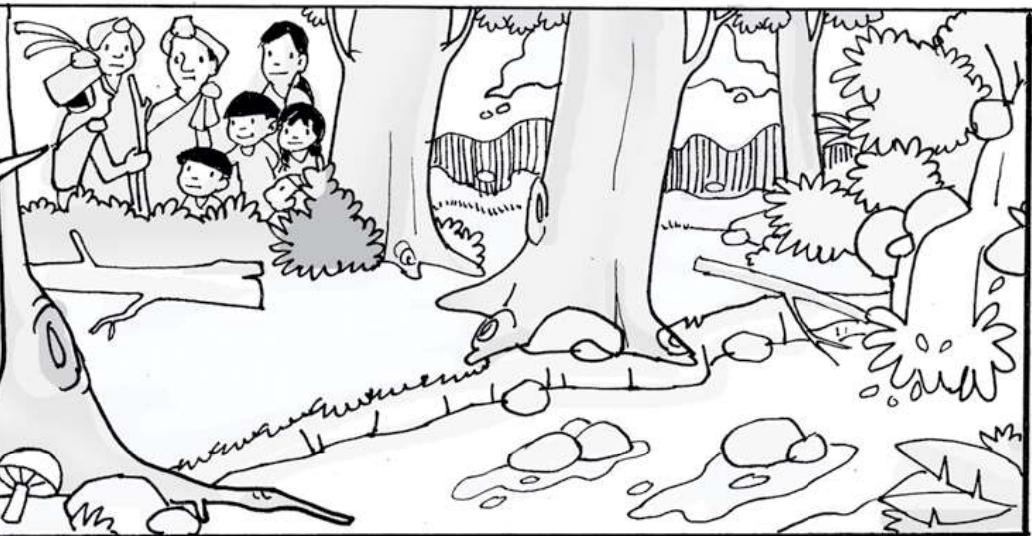
နံ့၊ ခုတံ့မြို့၊ နိုနာ
အနံ့ဇော်၊ နံ့ထံ့
တို့ကျေကျ၊ ထံ့ဆီခွဲ့
ဓပ်းလု့၊ နို့စို့များ

ခုတံ့မြို့နှဲ၊ အမူမအို့တံ့တွဲရု့၊ နံ့အီ့ဗျု့ထိုစန်း
လို့လို့မော်၊ လူး

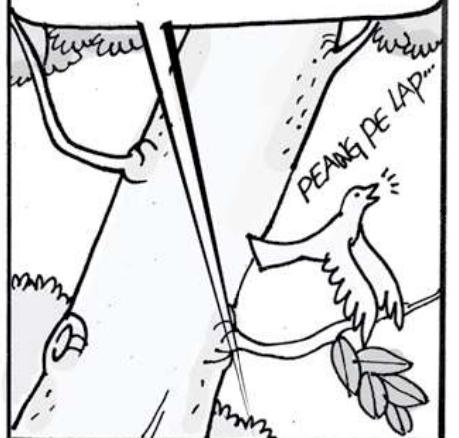
တကဲ့ခံနဲ့ထံ့တို့အောက်
ထဲယို့ဟဲ့၊ ချို့လွှဲနဲ့မဲ့
လိုဆီကော်နိုးနဲ့၊ နဲ့အော်တွဲ့
ခါးကိုစုံကေလွှဲ့。

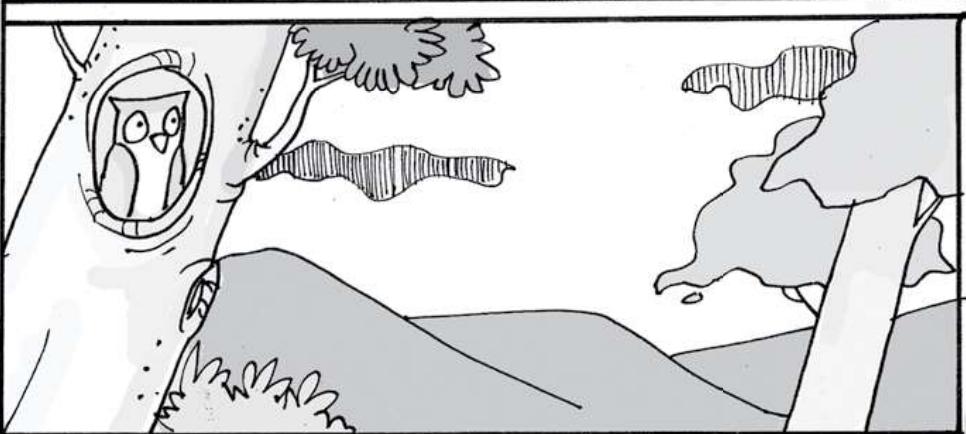
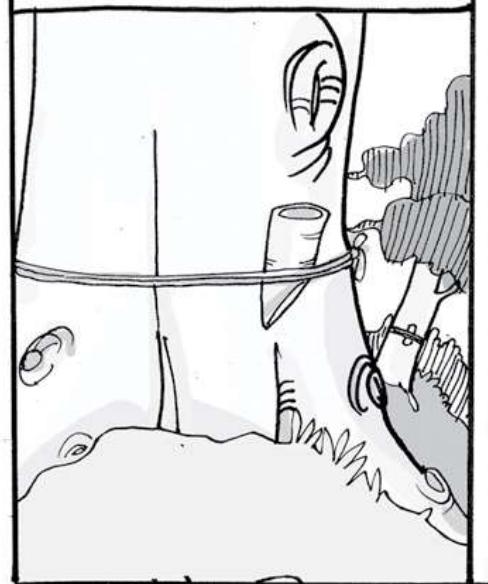
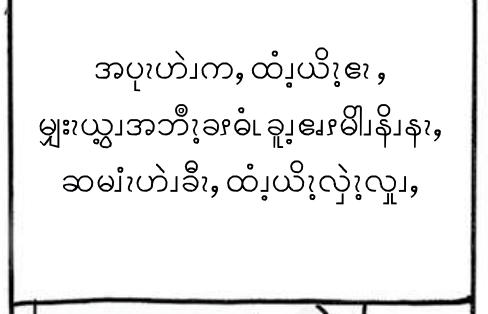
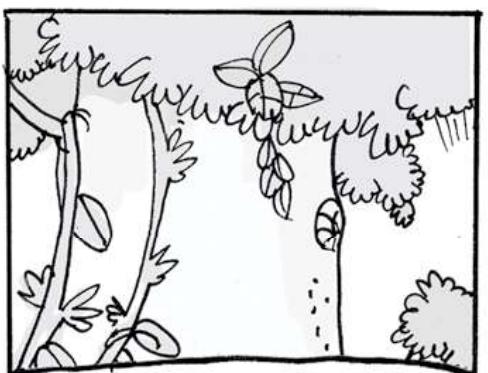

တူးမဲ့၊ မွဲ့မှုးခံတဲ့၊ ကူးဆမဲ့အေားဗျားလွှဲ့၊
နဲ့ထံ့ယို့မေလိုနပဲ့၊ ကချွဲ့ပေါ့။

ကုက့်၊ နဲ့ဆမဲ့ဟဲ့မော့၊ နို့ဘို့
စေးနအော်မျှော်နဲ့ဂျားလွှဲ့၊ ကဖိုမိုးမဲ့။

တကဲ့စံ၊ ပအော် ဒေါ်နဲ့ပဲ၊
နံ့ထံ့တို့အုံကျဂုအောယ့်လွှာ
လိုနဲ့မခေါ်အေးမောင်နာ၊

ကူးမှုနဲ့ပေါ်ခြားခေါ်မစား
လော်မီး၊ အပိုကျေး။

အပိုဟဲ့ဓား၊ ဘီးနံ့ခီး၊
မရဲ့ခိုများ၊ ဘီးနံ့ခီးမော်လာလား၊
နိုဂုံး၊ ခံကျုလွှာနံ့ထံ့တို့
မျှေးသားများ။

အပိုဟဲ့ချို့မြှုလွှာနဲ့ပဲ၊ အစိုလိုချို့
မြှုလွှာ၊ နှုနဲ့လွှာလွှာများ၊ “ဝံမျှုံး၊
ခံကျု”လွှာ ချိုတိပဲးဂုဟဲ့မြှုသားများ။

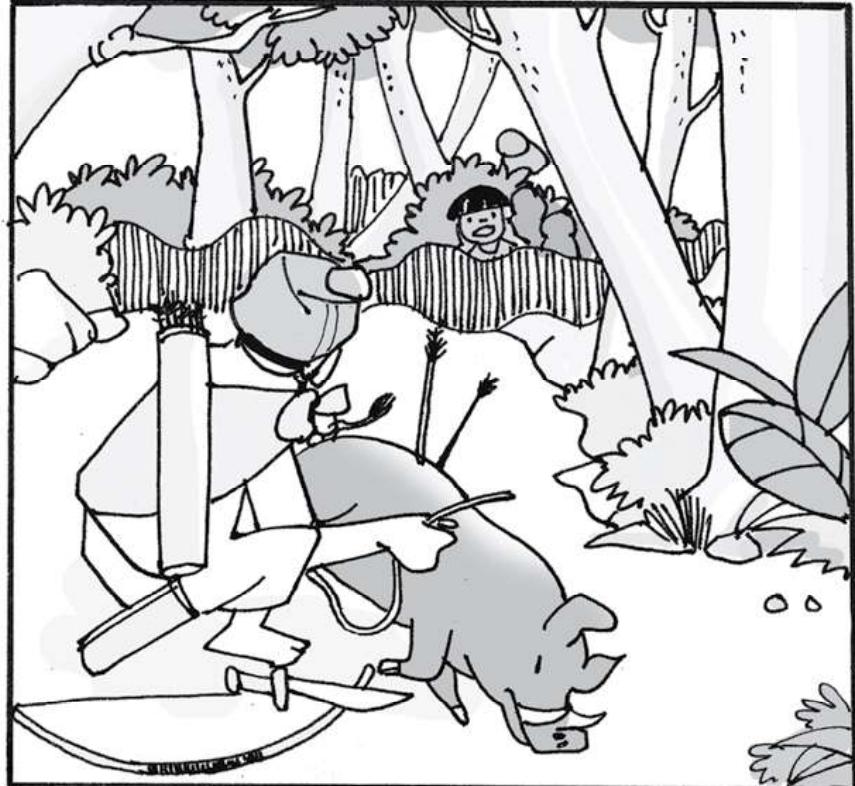
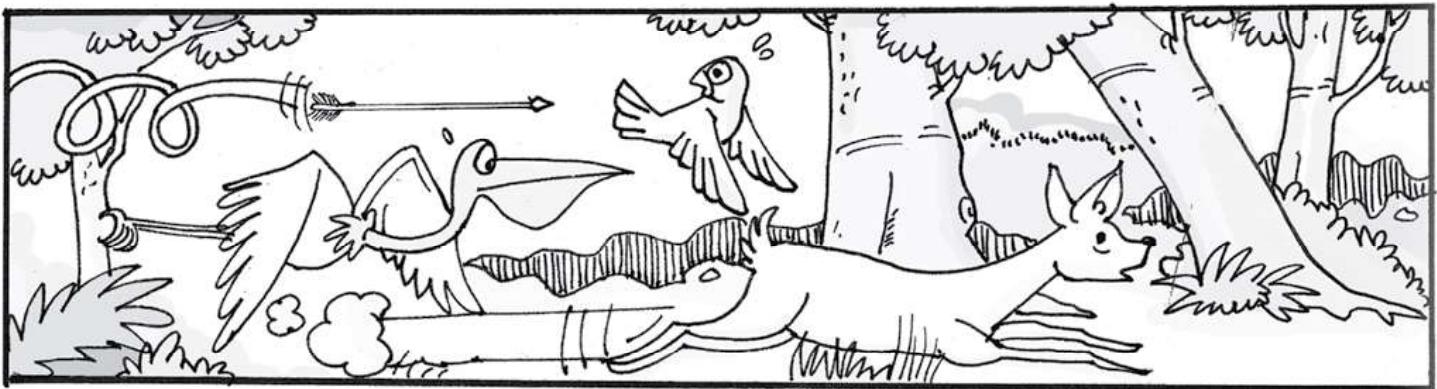
ပွဲ့အော့ဇာ့စံထံ့တို့လွှာ၊ ထံ့မြို့ခု့ခု့ခေါ်များ၊ ကိုမံ့တံ့လွှာများများ။

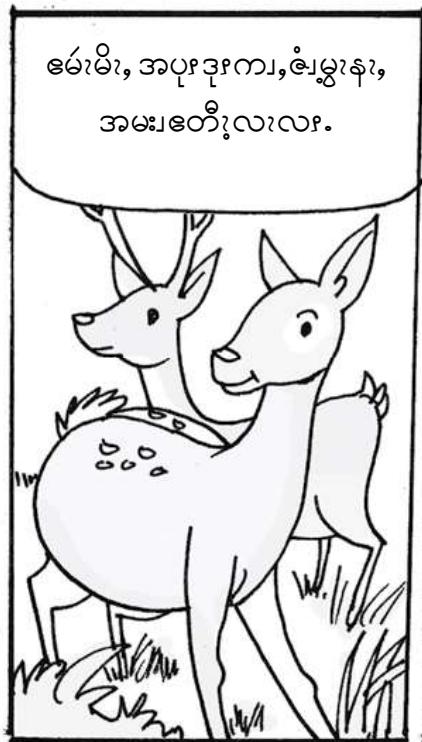
“ဝံမျှုံး ခံကျု”လွှာ တို့ရှိုအိုခိုမစားလော်များ။

အဘို့”စံမျော် စံကဗ္ဗာ “လွှာ မယ့၊
ကိုမံးတံ့သဲ့၊ အနံ့လွှာပို့သောမျိုး。

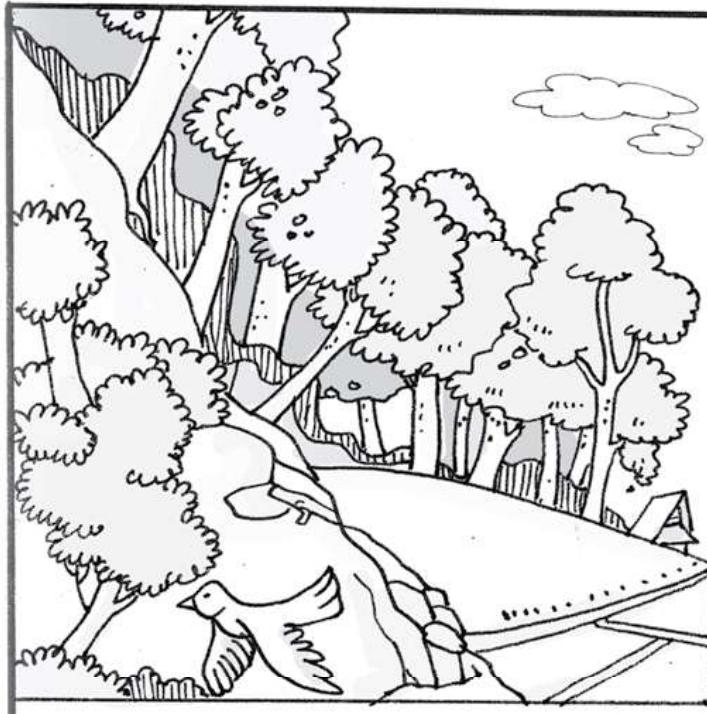
ကိုမံးတံ့အုံကျ၊ အဆိုလွှာခံး၊
ပတိလွှာနဲ့နတိလွှာလွှာနဲ့မျှေးပတိ
နတိ၊ အလူအလုံဟဲပို့လဲဟဲမေး။

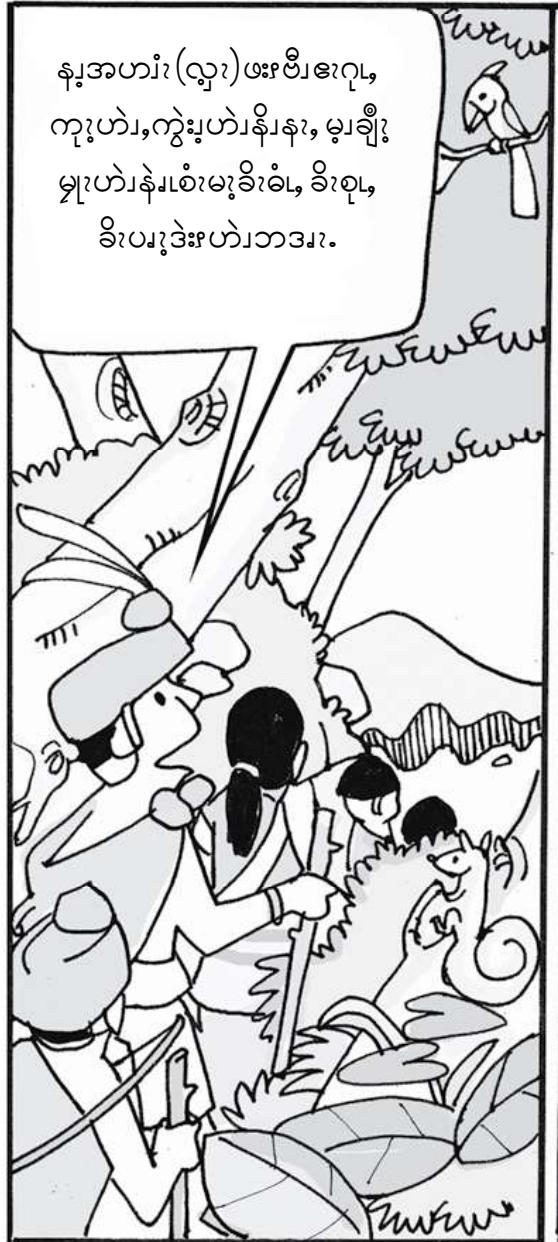
အပိုဟဲ့နဲ့ကေ, နဲ့ထုပ္ပတိလွှဲမေ, ချို့မျွေးဟဲ့,
နှို့စို့နှို့နှို့ဟဲ့ဖူးတွေး, ထုပ္ပန္တိမတိဂုဏာဒေး, တူးမတေး
အဲ့, နဲ့ထုပ္ပတိအုံကေ, လူ့မှုးတိပျော်မီး
ထုပ္ပလွှဲမေဒေး, သီခြေးပဲ့တိကေး.

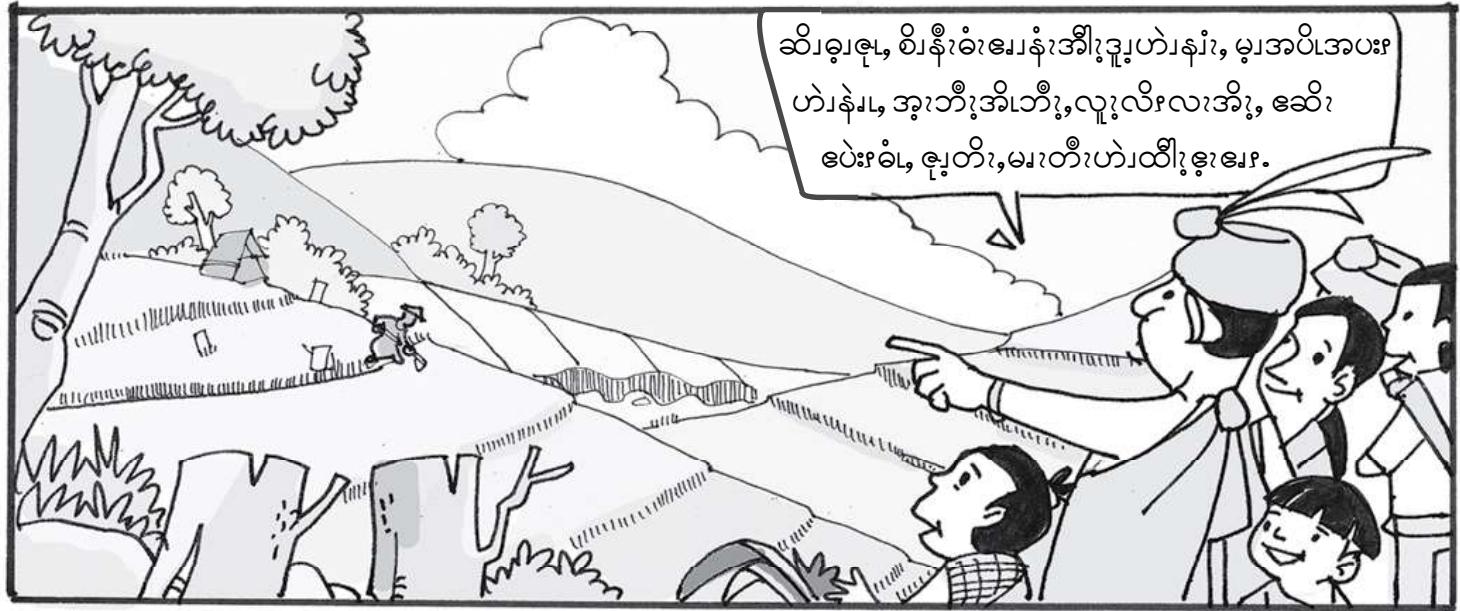

ကိုမဲ့တံ့နဲ့အခွဲး
ပေးနဲ့အေး၊ နဲ့စိုးဟဲ့နဲ့
မဆီးခိုးမေး。

နံ့လူထံ့ဒို့တို့တံ့
ထံ့တို့လူဗျား၊ ကျူးမှုနဲ့
စံ့မူ့ခိုးခံ့အစိုးလို့၊
အမျှအယု့ဟဲ့မှု့မို့
မေးမြို့အပိုးကျေး。

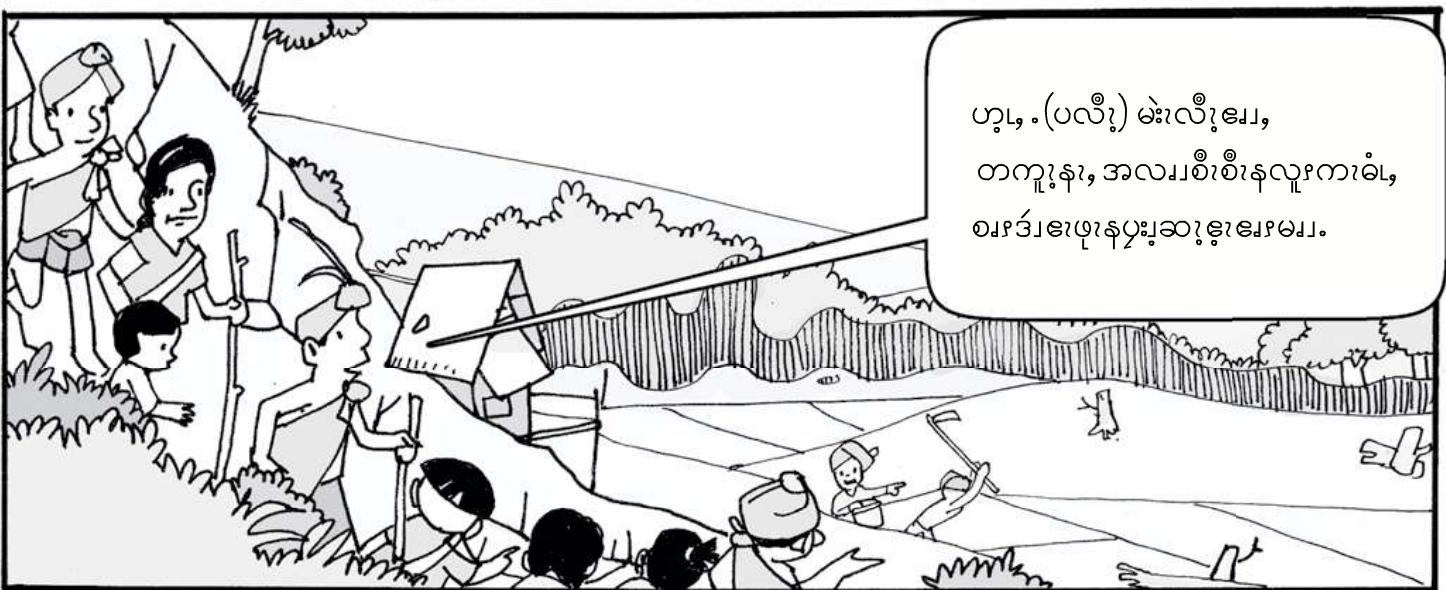

နံလူဟဲနဲ့တိစံအဲဟဲအုကာဂုတ္တ၊
အံ့ထိုအီကျ၊ ကူနံ့လူလိုအို၊ အံ့ထို
ဆိုအနှုး၊ အနှုး၊ ဟိုမေဆိုနဲ့မေပဲ့ဘာ့မျှုး。

ကူနံ့သို့မစ်ရှုဖျော်လူမျှ
နိုင်နဲ့၊ အကူးပဲ့နဲ့မဲ့၊
အဲးအထူးသို့နဲ့
အဆုံးပဲ့သွေ့မျှုး..

အသို့ခါတံ့နဲ့
အကူးပဲ့လေ့မြို့၊
အပိုကော်း.

နဲ့ခုကူးပဲ့နဲ့အေး၊ အဲးခံ့၊
အဲးထိုလွှု့သို့နဲ့တွဲ့လို့မေလွှုး.

ယူကူး။ ၈။ စလုံခံအဖြူကျ၊
ရှို့သို့၊ အေလု့၊ ဟမဲ့(မဲ့)၊
အချိခိထဲးအဖွဲ့ ဟဲ့အပံ့။

ကတိုကျော်၊ အပိုကျော်။

ညျေနဲ့၊ နံ့အံ့ဟဲ့
ဘဒေါ့၊ တကူ့ဗျာ့၊
ကလုံးမဲ့၊ ကမို့ဗျာ့။

တကူ့နဲ့စို့၊ ဆော်မတ္ထားခံ့၊
အထဲ့၊ အပေးဟဲ့၊ ကဆုံး
ကွဲ့ဗျာ့လဲ့ခံ့၊ လို့က
ဆီအော့သောမော်ကဲ့။

နဲ့နဲ့နဲ့ကျို့အော့ညျော့၊ နဲ့မို့သို့လေးအို့ဟဲ့၊
ဆမံ့ဟဲ့မေးနှို့ထို့၊ စို့ခို့၊ လုံကွဲ့လွှဲ့နဲ့ပဲ့၊
ချို့လွှဲ့မဲ့အော့အံ့အော့လွှဲ့ဟဲ့နဲ့ပဲ့၊ ခို့ပဲ့၊
လျော့အဲ့အော့အကျို့ကျို့မဲ့ဗျာ့။

တန္ထက္းဖို့မဖျော့ ပျံ့ဂျာ့၊ နဲ့စို့လွှဲ့
မျော်ဆုံ့ခံ့၊ နဲ့ပဲ့အဲ့ဗျာ့၊ အ “မျော်အယွှဲ”
ဟဲ့မျာ့၊ ဓတု့မဲ့ဟာဂျာကျော်၊ အံ့လွှဲ့နဲ့ပဲ့၊
လုံကွဲ့၊ ကျော့ကွဲ့ဟဲ့မော့အံ့
ထို့ဂျာ့နဲ့မပဲ့ခေါ့ခဲ့ဗျာ့မျာ့။

နဲ့ခေါ်နဲ့၊ ကွဲ့မဲ့နဲ့၊
ကွဲ့မဲ့အံ့နဲ့ပဲ့၊

ကွဲ့မဲ့လုံကွဲ့၊ လျော့အဲ့ဗျာ့
စော်နဲ့စော်နဲ့ပဲ့လေးမျာ့
ပံ့ဟို့ရဲ့မျော်မျာ့။

ဆံ့မျော်စံ့ခို့ဟို့နဲ့တလေး
မျာ့။ ဆံ့လေးစံ့ခို့ဟို့
နဲ့ပဲ့လေးမျာ့။ နဲ့အော်မျာ့။

ခုတံန္တ၊ ဆံမေးခံဟီ၊
မြို့နိုင်၊ နှုံမူအားထို့အဲ၊
အပံ့၊ လမ်း၊ လျကွွဲဟဲမေး၊
နှုံမူမိုးဆိုဟဲမေးခံး၏
ဆံ၊ နံနှုန်း၊ အစိုလို့၊
အားထို့စုံများမေးခံး
ဆံ၊ ပံ့ခိုးမေး၊
ယံခိုးမေး။

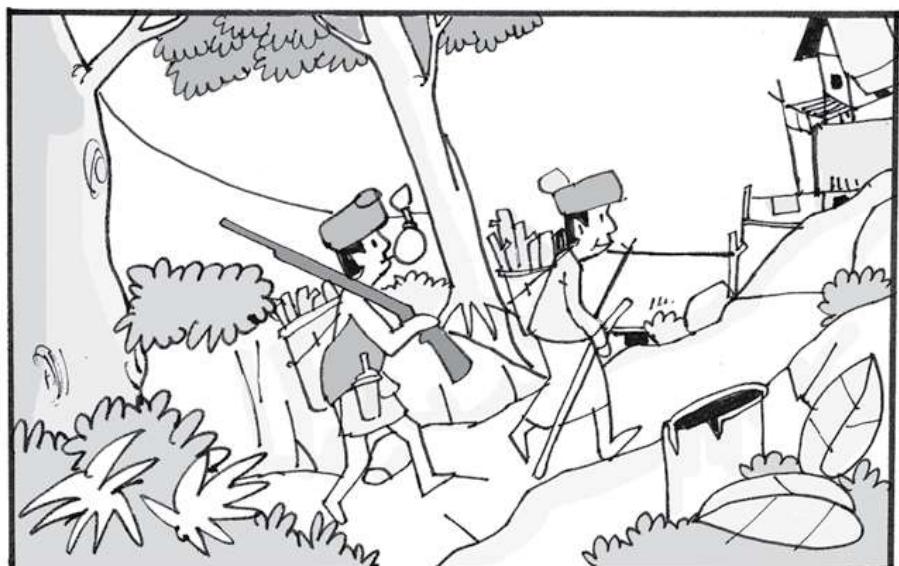
အဲ၊ ဆံလာနိဂုံက၊
အမှုအဲ၊ တူ့ဇူ့ခံ့လို့ (အုအံခဲ့)
အတော့၊ နံခိုးအေးကာအို့ခံ
ချို့လွှု့နံး၊ နံးအပံ့၊ လမ်းဘဲး၊
လျကွွဲဟဲမေး၊

အစိုလို့..အပြို့ချို့လွှု့မေး၊
အယေးနဲ့ခွဲ့ဗျားမေးလာ ယို့။

ဘို့ခုတံန္တ၊ အားထို့နံး
ပံ့ခိုးအပံ့၊ လမ်း၊ လျကွွဲဟဲမေး၊
အာပြို့ချို့ထုံးဟဲမေး၊ ယံခိုး
နဲ့ခဲ့ခေါ်လာ လာမြို့။

ဘို့ခုတံများနိုင်၊ အပိုဟဲ့ခို့စုံပံ့ခိုး
ဒုံးကာဂဲ့၊ အေးဟဲ့မေး၊ နှို့စိန့်နှို့၊ ဟဲဖူးတွေးး၊
ထုံးခို့ခုံးချေမဲ့လူ့မေး။
နှုံမူလူ့ချို့များလွှု့ဖူးဘာဝါး

ညျေသား၊ နှုံမူနံး၊ ဆဲးနံး၊ နှုံမူပေး၊
တူ့ပူ့လူ့လွှု့လို့အို့၊ မစေးခိုးအေးနော

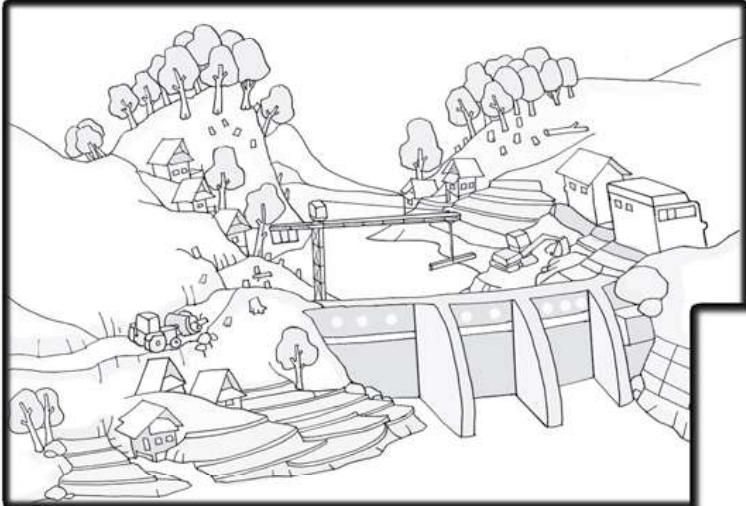
လမ်းအား, နဲ့မဲ့” အဖျော်အ-
ယဉ်ဟဲ့၏, နှိုးစိုးနှိုးနီးတုံခို
ဟဲ့ဖူး, ဆုံးခုံင်းထုံးအီးအီး
ငံး, အီးကူးဟိုခိုမို, ချိုးမျှုတီ?

နွဲစံ, အပိုဟဲ့ဇော်, ခိုးစုံ, ခိုးပုံး အဲ့ဟဲ့မျေး, ဆုံး
နွဲစံ, အခွဲးအလဲဟဲ့မွဲမျေးစံ၊ နှံးလူ့ဘာဒေါ်,
အပိုဟဲ့စုံပို့စွဲနဲ့အောင်းဟဲ့ဇူးဇူးဖူး, နဲ့မဲ့
အပိုဟဲ့ဇူးမွဲခံးလို့ဟဲ့, မျောတဲ့အောင်း

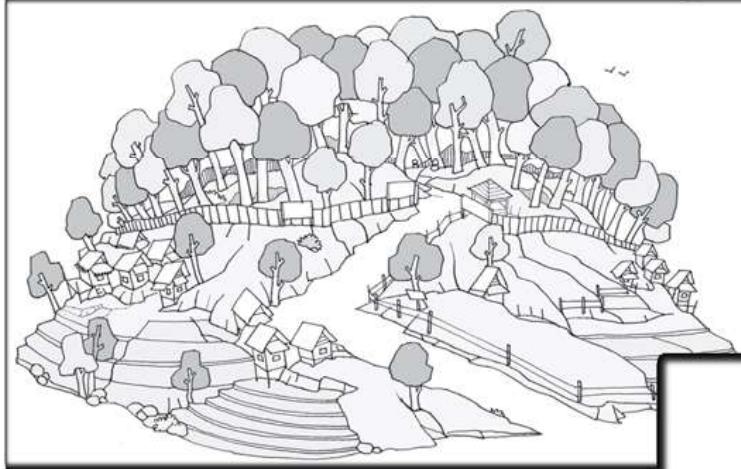
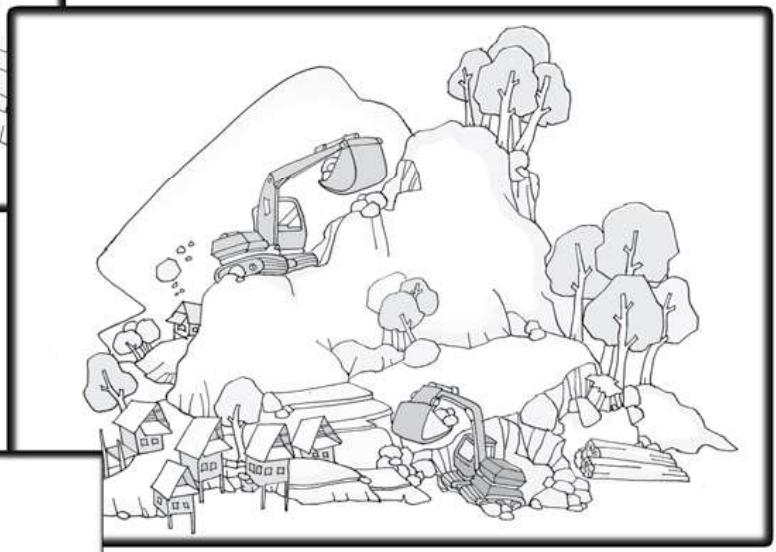
တဲ့လို့ဂုံး,
နဲ့ “ဝိုကီး” နှိုးစိုးလျေ
ခဲးနဲ့မရှိုးခိုးဘာမျေး။

အီးကူးဟိုခိုမိုချိုးမျှုလုံးအဲ, လမ်းအားနဲ့မဲ့, ခိုးပုံး “အဖျော်အယဉ်” ဟဲ့မျောဆုံးနွဲစံအလဲဟဲ့ဇော်, “ကုံးလေသမဲ့ကဲ”
အီးကူးဟိုခိုမိုချိုးမျှုလုံးအဲ, အခွဲးအလဲကုံးညာစိုးပဲ့ (“ကိုမဇ္ဈာ”) နဲ့မူးပဲ့တို့ဘာည့်။

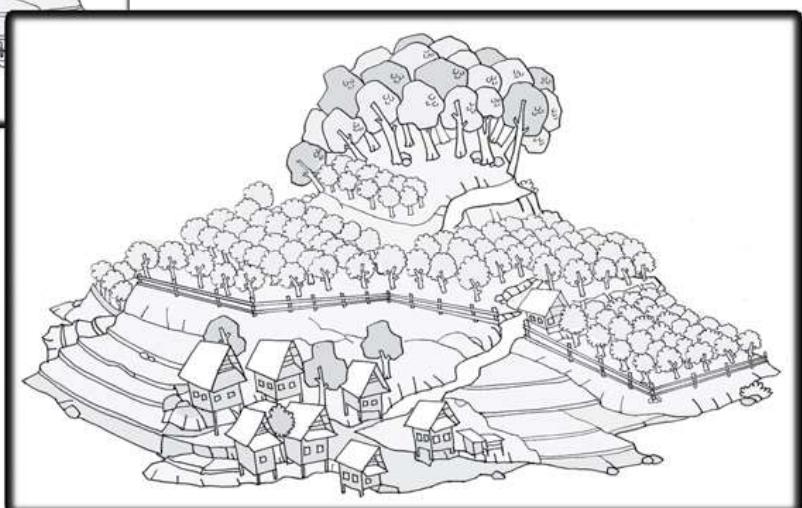
ဒေဝါဒူ့ဟိုခိုမိုချီ့မူ့ဟဲ့အဲ၊ လျေားခိုပျေားဟဲ့နား၊ အမျှောယူ့ဟဲ့အဟို့ဇ်၊ နဲ့အဟို့ဇ်၊ ယဲ့ကျူ့ဒူ့ဒီ့ဇဲ့ဟဲ့အဲ၊ လဲ့သွေ့ဇူ့ခိုခံ၊ အဘို့နဲ့စံမူ့ကျူ့ဗုံးဆံးဆံး၊ လို့တို့ခံအယူ့ကု့ဗု့အမှာပးတော့ပူ့ဘဲ့အော်ဖူ့ဒူ့၊ နဲ့ချီ့လွှဲ့အဲမူ့မူ့မူ့(FPIC) စံပေး့ကူ့လူ့ဘေးနား。

အလဲ့ဆူ့”၊ ဖူ့ဖြောယူ့” နှိုခံ၊
လဲ့မျှော့တူ့ ပူ့ဒူ့ဖူ့စံ ခံစံမူ့ကျူ့လွှဲ့ (အူ့ပေါ့)
တွဲ့အို့ဆို့အော့ ဆဲ့လဲ့လွှဲ့。

အရှို့သာအူ့ယု့ဗူ့ဇူ့ထမ်း၊
ဆူ့ခေါ်ဗူ့၊ စံမူ့ကျူ့။

ထံ့ယို့မူ့အို့တဲ့၊
အနု့အတို့စားအားဖူ့စံမူ့ကျူ့ဟဲ့။